

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของโครงการวิจัยและความเป็นมาของปัญหา

ในปัจจุบันระบบต่างๆ ในงานผลิตด้านอุตสาหกรรม งานทางด้านการบริการ งานทางด้าน การขนส่ง งานด้านธุรกิจ ฯลฯ มักจะพบปัญหาต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย การแก้ปัญหาหรือพัฒนาระบบ กระบวนการ ขั้นตอนหรือกรรมวิธีอย่างมีประสิทธิภาพ จึงต้องมีการศึกษาระบบของหน่วยงาน เหล่านั้นให้เข้าใจ หากระบบที่เราต้องการศึกษานั้นเป็นระบบเล็กๆ ที่ไม่ซับซ้อนและการศึกษาไม่มี ผลกระทบกับตัวระบบ เราก็สามารถทำการศึกษาได้จากระบบจริง แต่ถ้าหากระบบที่เราต้องการจะ ศึกษาเป็นระบบที่ใหญ่และค่อนข้างซับซ้อน การศึกษาระบบจริงอาจจะทำให้มีผลกระทบกับตัว ระบบ เช่น เวลา ค่าใช้จ่าย เป็นต้น ดังนั้นจึงต้องมีการจำลองระบบที่ต้องการศึกษาขึ้น การจำลอง ระบบทำให้สามารถทำความเข้าใจกับปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาได้ชัดเจนยิ่งขึ้นและไม่ ส่งผลกระทบต่อกระบวนการในระบบจริง วิธีการดังกล่าวเรียกว่า "การจำลองแบบปัญหา"

การจำลองแบบปัญหา (Simulation) เป็นวิธีการหนึ่งซึ่งใช้ในกระบวนการแก้ปัญหาในด้าน ต่างๆมาแต่โบราณกาลแล้ว แต่ที่ได้รับความสนใจและตื่นตัวในการนำมาใช้แก้ปัญหาในสาขา อาชีพต่างๆ อย่างแพร่หลายในปัจจุบันนั้น เป็นผลเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางด้าน เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ในระยะแรกๆมีผู้ให้คำจำกัดความของการจำลองแบบปัญหาตาม ความเห็นและวิธีนำไปใช้ประโยชน์แต่คำจำกัดความที่เป็นที่ยอมรับว่าสามารถครอบคลุม ความหมายของการจำลองแบบปัญหาได้เหมาะสมที่สุดก็คือคำจำกัดความที่ให้โดย Shannon ซึ่ง ให้คำจำกัดความว่า "การจำลองแบบปัญหาคือกระบวนการออกแบบแบบจำลอง (Model) ของ ระบบงานจริง (Real System) แล้วดำเนินการทดลองใช้แบบจำลองนั้นเพื่อการเรียนรู้พฤติกรรม ของระบบงานหรือเพื่อประเมินผลการใช้ยุทธศาสตร์ (Strategies) ต่างๆในการดำเนินงานของ ระบบภายใต้ข้อกำหนดที่วางไว้" จากคำจำกัดความดังกล่าวจะเห็นได้ว่า กระบวนการของการ จำลองแบบปัญหานั้นแบ่งเป็นสองส่วน คือ การสร้างแบบจำลองส่วนหนึ่งและการนำเอา แบบจำลองนั้นไปใช้งานเชิงวิเคราะห์อีกส่วนหนึ่ง ดังนั้นจะเห็นได้ว่า กลไกของวิธีการจำลองแบบ ปัญหาขึ้นอยู่กับแบบจำลองและการใช้แบบจำลอง แบบจำลองที่ใช้ในการจำลองแบบปัญหานี้อาจ เป็น หุ่น เป็นระบบหรือเป็นแนวความคิดลักษณะหนึ่งลักษณะใดโดยไม่จำเป็นต้องเหมือน (Identical) กับระบบงานจริง แต่ต้องสามารถช่วยให้เข้าใจในระบบงานจริงเพื่อประโยชน์ในการ อธิบายพฤติกรรมและเพื่อการปรับปรุงการดำเนินงานของระบบจริง (ศิริจันทร์, หน้า 1)

โครงการนี้เป็นการศึกษาแบบจำลองของระบบการให้บริการของสำนักงานประกันสังคม เนื่องจากความสนใจปัญหาในระบบการให้บริการ หลังจากที่เคยสังเกตเห็นว่าผู้ประกันตนต้องเสียเวลาในการรอคอยเพื่อเข้ารับบริการเป็นเวลานานในกรณีที่มีคนมาก

1.1.1 ความเป็นมาของการประกันสังคม

ความพยายามที่จะทำให้การประกันสังคมมีขึ้นเป็นครั้งแรก ได้เกิดขึ้นที่ประเทศเยอรมันมาตั้งแต่ ปี พ.ศ.2424 ภายใต้การปกครองของ Bismark ซึ่งต้องการให้ประชาชนในความปกครองที่เป็นลูกจ้างได้รับ บำนาญโดยให้นายจ้างและรัฐเป็นผู้รับภาระ ค่าใช้จ่ายของการประกันสังคมแต่แนวความคิดนี้ถูกต่อต้าน ตั้งแต่ครั้งแรกเนื่องจากกฎหมายในขณะนั้นทำให้การประกันสังคมที่จัดขึ้นโดยภาครัฐไม่น่าเชื่อถือ มีผลให้ผู้ให้แรงงานในระยะแรกไม่เข้าใจและสงสัยจึงปฏิเสธที่จะยอมรับระบบใหม่ที่จะเกิดขึ้นพร้อมกับ ได้พยายามขยายกองทุนสำหรับการช่วยเหลือคนงานด้วยตนเองออกไปให้มากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ในสองปีต่อมาคือปี พ.ศ.2426 ประเทศเยอรมันได้ตรากฎหมายประกันสังคมฉบับแรกขึ้น บังคับใช้เพื่อให้ความคุ้มครองแก่ลูกจ้างในเรื่องการรักษาพยาบาล การรักษาโรค และให้ประโยชน์ทดแทน กรณีเจ็บป่วยหากผู้ประกันตนไม่สามารถทำงานได้อันเนื่องมาจากการเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นเป็นระยะเวลา 13 สัปดาห์ โดยลูกจ้าง ที่อยู่ในความคุ้มครองจะต้องมีค่าจ้างหรือรายได้ไม่เกิน 2,000 มาร์คต่อปี และลูกจ้างจะต้องจ่ายเงินสมทบเข้าโครงการด้วย 2 ส่วน ในขณะที่นายจ้างจ่ายเพียง 1 ส่วนของค่าใช้จ่ายทั้งหมด

หลังจากนั้นต่อมาอีกหนึ่งในปี พ.ศ. 2427 การประกันการประสบอันตรายก็ได้เกิดขึ้น โดยในระยะแรกได้เริ่มใช้ในภาค อุตสาหกรรมก่อนเพื่อให้ นายจ้างรับผิดชอบต่อการประสบอันตรายจากการทำงานของลูกจ้างการประกันประเภทนี้จะให้ ความคุ้มครองในเรื่องค่าใช้จ่ายในกรณีเจ็บป่วยจากการทำงานของลูกจ้าง รวมไปถึงการจ่ายบำนาญให้ในกรณีที่ลูกจ้างสูญเสียสมรรถภาพและจ่ายบำนาญให้ในกรณีที่ลูกจ้างสูญเสียสมรรถภาพและจ่ายบำนาญให้แก่ผู้อยู่ในอุปการะในกรณีที่ลูกจ้าง เคราะห์ร้ายเสียชีวิต ซึ่งรวมถึงการจ่ายค่าทำศพด้วย (หัวข้อ1.2.1 จาก www.sso.go.th)

1.1.2 การประกันสังคมในประเทศไทย

ในประเทศไทย นับเป็นก้าวแรกของการประกันสังคมไทยที่ให้หลักประกันแก่ลูกจ้างกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยด้วยโรคอันเนื่องมาจากการทำงาน ทั้งนี้ กองทุนเงินทดแทนเกิดขึ้นในประเทศไทยครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. 2515 ภายใต้การบริหารของสำนักงานกองทุนเงิน

ทดแทนกรมแรงงานตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 103 ลงวันที่ 16 มีนาคม 2515 โดยในปีแรกของการให้ความคุ้มครองจะครอบคลุมเฉพาะสถานประกอบการที่มีลูกจ้าง 20 คนขึ้นไปที่อยู่ในเขต กรุงเทพฯ แล้วจึง ค่อย ๆ ขยายความคุ้มครองออกไปจนครบทุกจังหวัดทั่วประเทศในวันที่ 1 กรกฎาคม 2531 จวบจนกระทั่งได้มีการผลักดันพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533 ให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 2 กันยายน 2533 เป็นต้นมา ประเทศไทยจึงมีการประกันสังคมอย่างเต็มรูปแบบโดยลูกจ้างจะได้รับ ความคุ้มครองทั้งในเรื่องการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย ทูพพลภาพ และตาย ทั้งนี้เนื่องและไม่เนื่องจากการทำงาน รวมไปถึงการคลอดบุตรสงเคราะห์บุตร ชราภาพ และการว่างงาน เฉกเช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ (หัวข้อ 1.2.2 จาก www.sso.go.th)

1.1.3 ข้อมูลเบื้องต้นของหน่วยงานประกันสังคมพิษณุโลก

สถานที่ตั้ง : อาคารศาลากลางจังหวัดหลังใหม่ ชั้น 4 อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

อำนาจหน้าที่ : สำนักงานประกันสังคม มีอำนาจหน้าที่ คือ

- (1) ปฏิบัติราชการให้เกิดผลสัมฤทธิ์และเป็นไปตามเป้าหมาย แนวทาง และแผนการปฏิบัติราชการของกระทรวง
  - (2) ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม กฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
  - (3) บริหารกองทุนประกันสังคมและกองทุนเงินทดแทน
  - (4) คุ้มครอง ดูแลผู้ประกันตนและลูกจ้างให้ได้รับสิทธิและประโยชน์ตามที่กฎหมายกำหนด
  - (5) พัฒนาระบบ รูปแบบ มาตรการ วิธีการด้านประกันสังคมและเงินทดแทน รวมทั้งประสานแผนการปฏิบัติงานของสำนักงาน
  - (6) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานหรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย
- (หัวข้อ 1.2.3 จาก เอกสาร P.S.O. ของสำนักงานประกันสังคมพิษณุโลก)

1.1.4 วิสัยทัศน์

- วิสัยทัศน์ของสำนักงานประกันสังคม ปี 2010 คือ

“เป็นองค์กรคุณภาพในการให้บริการประกันสังคมถ้วนหน้า รักษาเสถียรภาพกองทุน”

- วิทยาลัยของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดพิษณุโลก คือ
 “เป็นองค์กรคุณภาพ ความสามารถระดับสากล “
 ซึ่งจะบรรลุได้โดย

- การบริการเป็นเลิศ
- จัดเก็บเงินสมทบได้ครบถ้วน
- สถานที่ทำงานดีมีระบบ
- ข้อมูลถูกต้องมีประสิทธิภาพ
- บุคลากรมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

(หัวข้อ 1.2.4 จาก เอกสาร P.S.O. ของสำนักงานประกันสังคมพิษณุโลก)

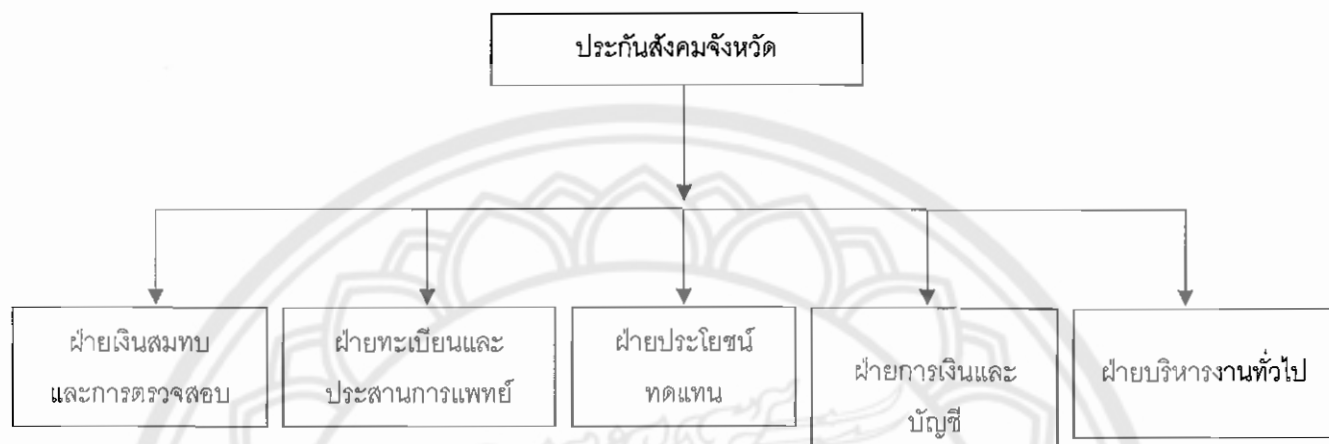
1.1.5 หน่วยงานของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดพิษณุโลกประกอบด้วย
 สำนักงานประกันสังคมจังหวัด แบ่งงานบริหารออกเป็น 5 ฝ่าย ได้แก่

1. ฝ่ายเงินสมทบและการตรวจสอบ
2. ฝ่ายทะเบียนและประสานการแพทย์
3. ฝ่ายประโยชน์ทดแทน
4. ฝ่ายการเงินและบัญชี
5. ฝ่ายบริหารงานทั่วไป

(หัวข้อ 1.2.5 จาก เอกสาร P.S.O. ของสำนักงานประกันสังคมพิษณุโลก)

สามารถแสดงหน่วยงานให้อยู่ในรูปของ Flowchart ในรูปที่ 1 ได้ดังนี้

สำนักงานประกันสังคมจังหวัดพิษณุโลก โครงสร้างอัตรากำลัง

รูปที่ 1 Flow Chart แสดงหน่วยงานของสำนักงานประกันสังคม (เอกสาร P.S.O. ของสำนักงานประกันสังคมพิษณุโลก)

1.2 หลักการและเหตุผล

ในปัจจุบันการศึกษาระบบการดำเนินงานของงานอุตสาหกรรม หน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ นั้นเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ทราบถึงกระบวนการหรือขั้นตอนการทำงานของหน่วยงานนั้นๆ เพื่อให้เกิดการปรับปรุง พัฒนา กระบวนการ ขั้นตอนการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงต้องมีการศึกษาระบบการดำเนินงานให้เข้าใจ โครงการนี้เป็นการศึกษาแบบจำลองของระบบต่างๆ ทางด้านอุตสาหกรรม เช่น ระบบงานทางด้านกาให้บริการ เป็นต้น โดยการใช้โปรแกรม Computer Simulation

1.3 วัตถุประสงค์ของการทำวิจัย

วัตถุประสงค์ในการทำวิจัยมี ดังนี้

1.5.1 สร้างแบบจำลองทางคอมพิวเตอร์ (Computer Simulation) เพื่อใช้ศึกษาและหาแนวทางในการปรับปรุงระบบการให้บริการของสำนักงานประกันสังคมพิษณุโลก

1.5.2 เพื่อนำแบบจำลองไปประยุกต์ใช้กับระบบการให้บริการจริงในปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5.3 เพื่อนำแบบจำลองและผลการวิเคราะห์ไปเป็นแบบแผนในการจัดการระบบการบริการในอนาคต

1.4 เกณฑ์ชี้วัดผลงาน (Output)

1.6.1 สามารถสร้างแบบจำลองทางคอมพิวเตอร์ไปประยุกต์ใช้กับระบบบริการของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดพิษณุโลก

1.6.2 สามารถจัดทำคู่มือการใช้แบบจำลองทางคอมพิวเตอร์เพื่อที่จะใช้แบบจำลองได้อย่างถูกต้อง

1.5 เกณฑ์ชี้วัดผลสำเร็จ (Outcome)

1.7.1 นำแบบจำลองทางคอมพิวเตอร์ไปพัฒนาและแนะนำการให้บริการผู้ประกันตนของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดพิษณุโลกในกรณีเมื่อเกิดปัญหาต่างๆ ของการเข้ารับบริการที่อาจเกิดขึ้นได้ เช่น การใช้เวลาในการรอคอยนานในกรณีที่มีผู้ประกันตนเข้ารับบริการเป็นจำนวนมาก เป็นต้น

1.7.2 สามารถคำนวณหาระยะเวลาเฉลี่ยการรอคอย(Average Waiting Time)ของการเข้ารับบริการของผู้ประกันตนในสถานการณต่างๆ ได้

1.7.3 สามารถคำนวณหาจำนวนผู้ประกันตนที่เข้ารับบริการในหน่วยงานต่างๆ (Total Number Seized) ในสถานการณต่างๆ ได้

1.6 สถานที่ในการดำเนินการวิจัย

1.8.1 สำนักงานประกันสังคม อาคารศาลากลางจังหวัดหลังใหม่ ชั้น 4 อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000

1.8.2 หอสมุดมหาวิทยาลัยนเรศวร

1.8.3 ห้องสมุดคณะวิศวกรรมศาสตร์

1.8.4 ห้องคอมพิวเตอร์คณะวิศวกรรมศาสตร์

1.7 ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย

ตุลาคม 2546-มกราคม2547

1.8 ขอบเขตในการทำวิจัย

1.10.1 ศึกษาโปรแกรมที่จะนำมาใช้ในการสร้างแบบจำลองทางคอมพิวเตอร์ เพื่อทำการทดลองแก้ปัญหาในกรณีต่างๆ ของการบริการโดยการใช้โปรแกรม SIMULATION WITH ARENA 8.01

1.10.2 ศึกษาระบบและขั้นตอนการให้บริการผู้ประกันตนของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดพิษณุโลกโดยใช้ส่วนหนึ่งของวิธีการ Direct Time Study

1.10.3 ปรับปรุงการบริการในแบบจำลองเพื่อหาเวลาและการบริการที่ดีที่สุด

1.10.4 เปรียบเทียบประสิทธิภาพของการบริการในแบบจำลองกับระบบการบริการจริง

1.9 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1.11.1 ศึกษาระบบและขั้นตอนการให้บริการของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดพิษณุโลกอย่างละเอียด

1.11.2 ศึกษาโปรแกรมที่ใช้ในการทำวิจัย : SIMULATION WITH ARENA 8.01

1.11.3 ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลการให้บริการ พร้อมทั้งเก็บข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในการใช้ประกอบการศึกษาการให้บริการ

1.11.4 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เพื่อสร้างแบบจำลอง และทดสอบรวมทั้งปรับปรุงการบริการจากแบบจำลองและเปรียบเทียบผลของแบบจำลองกับระบบจริง

1.11.5 สรุปผลการดำเนินงานและจัดทำรายงาน

1.10 แผนการดำเนินงานตลอดโครงการ (Gantt Chart)

การดำเนินงาน	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.
1. ศึกษาทฤษฎีการจำลองแบบปัญหาและระบบขั้นตอนการให้บริการของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดพิษณุโลก	→			
2. ศึกษาโปรแกรม SIMULATION WITH ARENA และสร้างแบบจำลองต้นแบบ		→		
3. เก็บรวบรวมข้อมูลการบริการ			→	
4. วิเคราะห์ข้อมูลและสร้างแบบจำลองเพื่อทำการปรับปรุง				→
5. สรุปผลการดำเนินงานและจัดทำรายงาน				→